

SMJERNICE BKJ

ZA PASTORALNU PRAKSU SAKRAMENATA KRŠĆANSKE INICIJACIJE

(Krštenje djece, krštenje odraslih, potvrda i prva pričest)

Ove smjernice donesene su na temelju izlaganja, rada u grupama i diskusija na susretu delegata Prezbiterija s Episkopatom naše zemlje koji je održan 11. travnja 1978. godine na temu: »Pastoral sakramenata kršćanske inicijacije«, kao i na temelju novih obreda spomenutih sakramenata, te pastoralne prakse u našim biskupijama. Smjernice su ujedno nastavak »Općeg pastoralnog plana« koji se postupno provodi i provjerava u životu naše Crkve, uvažavajući naše prilike.

Slavljenje sakramenata pretpostavlja i iziskuje evangelizaciju u raznim oblicima, da bi sakramenti bili »otajstva vjere« u kojima se očituju i ostvaruju djelotvorni čini Krista Spasitelja. To su povlašteni »znakoviti« trenuci susreta s Kristom raspetim i uskrsnim koji »posvećuje« pojedince i »izgrađuje Tijelo Kristovo« (usp. SC 59).

Budući da je kršćanska inicijacija i uvođenje u život Crkve, konkretna kršćanska zajednica treba biti aktivni čimbenik toga procesa.

UVODNE NAPOMENE:

1. Poželjno je da se što prije sastavi »Pastoralni direktorij« za slavljenje sakramenata kršćanske inicijacije koji će poslužiti kako svećenicima tako i ostalim suradnicima u provođenju inicijacije.

2. Potrebno je da svećenici dobro prouče i poznaju sve upute i propise Crkve u vezi s novim obredima kršćanske inicijacije kako bi je mogli plodonosnije obavljati na korist pojedinaca i čitave povjerene zajednice za rast vjere.

3. Kod slavlja sakramenata kršćanske inicijacije, kao i kod slavljenja ostalih sakramenata, svećenici su dužni obdržavati kanonske propise s obzirom na eventualnu nagradu — kan. 727, 736 i 1056.

4. Ako je ikako moguće, bar jednom u godini, neka svećenici jedne pastoralne zone (grada, dekanata i sl.) zajednički razmotre probleme i potrebe koje nameće uvođenje u kršćanstvo u određenoj sredini.

I. KRŠTENJE DJECE

Krštenje je *Božji čin* koji čovjeka »pritjelovljuje Kristu, uključuje u Božji narod« te kojim »zadobivši otpuštenje svih grijeha, iz stanja u kojem je rođen biva prenesen u stanje posinjene djece; postaje novo stvore-

nje iz vode i Duha Svetoga, pa se zove i jest dijete Božje» (*Red krštenja djece*, Kršćanska inicijacija, br. 2). Ali krst je i »sakramenat vjere kojom ljudi . . . odgovaraju Kristovoj blagovijesti« (isto mj., br. 3). No djeca »ne mogu imati niti mogu ispovijedati osobnu vjeru« (*Red krštenja djece*, Krštenje djece, Prethodne napomene, br. 1), nego se krštavaju u vjeri Crkve što je ispovijedaju roditelji, kumovi i ostali prisutni . . .« (nav. mj., br. 2). I »da bi sakramenat (krsta djece) postao potpuna stvarnost, potrebno je da se djeca kasnije pouče u onoj vjeri u kojoj su krštena« (nav. mj., br. 3). Zato se po sebi nameće dužnost da s obzirom na pastoral sakramenta krsta djece naglasak bude stavljen na Crkvu koja prima novog člana i koja preuzima odgovornost da »sakramenat (krsta) postane (kasnije) potpuna stvarnost«. Ta odgovornost i obveza je »hijerarhijski« strukturirana, tj. pada u dužnost svakome prema mjestu i ulozi s obzirom na novokrštenika i s obzirom na zajednicu čiji je član novokrštenik postao.

1. Kriterij — koga krstiti?

— Prema »smjernice za pastorizaciju krštenja« BKJ iz 1973. g.: niko- ga ne odbiti tko traži krštenje, a u spornim slučajevima krštenje odgoditi. Način odgode neka ne bude odbijanje nego zauzeti poziv na pripravu za krštenje.

— Prijave krštenja djece sa strane roditelja ili starijih primati oprez- no i s pastoralnom razboritošću imajući pred očima njihove prilike.

— Nek se krštenje djece ne obavlja izvan župe kojoj pripada dijete bez dozvole domaćeg župnika. U slučaju da je dijete kršteno u drugoj župi, dotični svećenik ima krštenje javiti nadležnom župniku.

2. Roditelji krštenika

— Roditelje, koji traže krštenje svog djeteta, treba pripremiti na slav- ljenje sakramenta krštenja barem jednom katehezom i uključiti ih u stvarno sudjelovanje u daljnjem procesu inicijacije njihovog djeteta. Isto vrijedi i za kumove.

Ako roditelji koji traže krštenje svog djeteta nisu crkveno vjenčani a nemaju za to kanonske zapreke, treba ih raspoložiti i pripremiti na vjen- čanje. Gdje postoje razlozi i uvjeti za primjenu ukrepljenja ženidbe u ko- rijenu, neka svećenici to zatraže. Što se tiče kumova opravdano je biti zahtjevniji s obzirom na njihovo crkveno vjenčanje, budući da roditelji mogu birati kumove svome djetetu.

— Da bi roditelji, a po mogućnosti i kumovi, mogli stvarno sudjelo- vati u daljnjoj kršćanskoj inicijaciji svoje djece, preporučuje se da se ba- rem jednom godišnje održi s njima susret sve do katehetske dobi djeteta (tj. do šeste godine) uz prikladnu katehezu.

3. Sudjelovanje zajednice

— Neka se sakramentat krštenja slavi uz sudjelovanje čitave zajednice i po mogućnosti pod misom.

— Za slavljenje krštenja neka se mnogo više koristi vrijeme korizme kao i uskrsno vrijeme. Ta vremena treba bolje iskoristiti za kateheze o sakramentima kršćanske inicijacije i za animaciju zajednice u sudjelovanju kod inicijacije.

— Neka svećenici nastoje osvijestiti kršćanske zajednice da u njihovoj sredini postoje oni koji su na putu inicijacije: katekumeni, pripravnici za prvu pričest i pripravnici za potvrdu.

4. Prigodni spomen-simboli

— U našem narodu običaj je da se prigodom slavljenja sakramenta krštenja poklanja dar-uspomena. Neka svećenici nastoje ujednačiti tu praksu jer i ti darovi — simboli mogu imati pozitivnu ulogu u daljnjoj inicijaciji.

— Kao dar - simbol kod krštenja preporučuje se: svijeća, križ, evanđelje ili nešto drugo što je prikladno, a nekršćanske znakove treba izbjegavati.

5. Kršćansku inicijaciju pastoralno objediniti

— Neka svećenici nastoje zajednički nastupati u provođenju sakramentalne prakse inicijacije putem metodički organiziranih kateheza i obdržavanja stupnjeva pouka.

— Potreban je i koristan zajednički nastup — u nekim administrativnim stvarima kojima je popraćena inicijacija.

II. SAKRAMENTI PRISTUPA ODRASLIH U KRŠĆANSTVO

I u našim prilikama čini se uputnim i potrebnim imati na umu da i odrasle osobe izražavaju želju da pristupe kršćanstvu, odnosno Crkvi. S obzirom na sakramente kršćanske inicijacije odraslih treba reći da su ti sakramenti, tj. krštenje, potvrda i euharistija »posljednji korak« tog pristupanja (usp. *Red pristupa odraslih u kršćanstvo*, Prethodne napomene, br. 27) a to znači da sakramentima treba prethoditi određena priprava da bi oni sami bili sakramentalno usavršenje i dovršenje same inicijacije. To pripremanje i postupno ulaženje u Crkvu i kršćanstvo trebalo bi se nadahnjivati preporukama i smjernicama sadržanim u »*Redu pristupa odraslih u kršćanstvo*«. S tim u vezi izgleda da bi za naše prilike bilo uputno sljedeće:

1. Ustanoviti katekumenat u većim župama ili barem na razini pojedinih pastoralnih zona gdje bi ipak dovoljno bilo naglašeno i doživljavano da je to spremanje za ulazak u neku konkretnu crkvenu zajednicu.

2. Vjerničke crkvene zajednice trebaju sve više postajati svijesnije da u njihovom krilu postoje katekumeni, koje one prate, osobito molitvama i primjerom života, na njihovom putu do potpunog crkvenog zajedništva; dapače, treba u tu svrhu formirati posebne župske suradnike, katehete, navjestitelje, jamce i sl.

3. U samom odvijanju katekumenata trebalo bi i u našim prilikama, *bar u redovitim slučajevima*, slijediti red katekumenata po stupnjevima (usp. I. glava *Red pristupa odraslih...*) a svakako izbjegavati da se sve odjednom izvede.

4. U slučaju traženja sakramenata kršćanske inicijacije neposredno pred vjenčanje, kada nema dovoljno vremena za pripravu i katekumenat, razboritije je obaviti crkveno vjenčanje, uz potrebne dispense; ipak izgleda uputnijim već prije vjenčanja započeti inicijaciju i to obilježiti nekim liturgijskim činom, npr. prvim stupnjem katekumenata, kako predviđa »Red...«, tj. obredom primanja među oglašeničke.

5. S odraslima, koji su doduše još kao djeca kršteni ali nisu bili uvedeni u vjeru i nisu primili ostale sakramente kršćanske inicijacije, treba postupati kao u t. 4.

6. Bilo bi potrebno, kroz npr. dvije godine, prikupljati iskustva s obzirom na katekumenat pa onda izraditi plan i direktorij za naše prilike.

III. SAKRAMENAT POTVRDE

»Krštenici nastavljaju put kršćanske inicijacije sakramentom potvrde kojim primaju Duha Svetoga što ga je Gospodin na dan Pedesetnice poslao na apostole. Tim se Darom Duha Svetoga vjernici savršenije suoblikuju Kristu i snagom jačaju da dadu svjedočanstvo za Krista u izgradnji njegovog Tijela u vjeri i ljubavi.« (*Red potvrde*, Prethodne napomene br. 1 i 2). Osim teologije, u kojoj s obzirom na ovaj sakramenat ima određenih nedoročenosti, u pastoralu treba voditi računa o tome da je u već dugoj praksi Zapadne Crkve primanje ovog sakramenta bio i čas obilježnja da je krštenik svjesnije i odgovornije prihvatio evanđelje Isusa Krista, znanjem i životom. Ne izgleda ipak uputno, svjesnost i zrelost kršćanskog života previše naglašeno i isključivo vezivati uz čas primanja ovog sakramenta da se ne dobije dojam završetka i »obavljenog posla« nego da je i čas primanja ovog sakramenta tek jedna etapa u procesu postojanja zrelih, odgovornih i svjesnih kršćana.

1. Dob potvrđenika

— Prema Pastoralnim smjernicama BK iz 1973. godine uvedena je praksa da potvrđenici budu iz viših razreda osnovne škole, nakon barem 4 godine kateheze.

— Dijeljenje potvrde neka bude češće, prema mogućnosti dijeceze.

— Ne odgađati potvrde na zrele godine života, jer postoji opasnost da mogu tada ostati bez ovog sakramenta.

— Uvesti i pastoralno označiti skupinu — pripravnici za svetu potvrdu — i jasnije označiti njihovo mjesto i ulogu u kršćanskoj zajednici i istaknuti njihova prava i dužnosti.

2. Priprava za svetu potvrdu

— Osim redovne katehizacije — u nas barem 4 godine vjeronauka — obaviti neposrednu pripravu kroz nekoliko mjeseci.

— Neka se ova neposredna priprava provede kroz tri stupnja, slično kao kod katekumenata.

— Neka se obavi provjera zrelosti i uključenosti u život mjesne crkve, i to pred zajednicom vjernika.

— Uz traženje potrebnog znanja kršćanskih istina neka se postavi naglasak i na iskustvo kršćanskog življenja.

3. Roditelji i kumovi

— Neka svećenici uznastoje da se roditelji i kumovi uključe više u pripravi na ovaj sakrament povezujući pripravu na potvrdu s procesom cjelokupne inicijacije.

— Neka se organizira barem jedan sastanak s roditeljima i kumovima uz prikladnu katehezu.

— Roditelje i kumove uključiti aktivnim sudjelovanjem u neposrednu pripravu i u samo slavljenje potvrde.

— Nastojati, gdje je to moguće, da krsni kumovi budu kumovi na potvrdi i tako sudjeluju u čitavoj inicijaciji. Izbjegavati one kumove koji ne žive kršćanskim životom. Neka svećenici uznastoje osloboditi kumstvo od folklora i pretjeranih darova.

4. Uloga župske zajednice

— Neka se čitava župa uključi u pripravu za slavljenje potvrde s nekoliko prikladnih propovijedi ili kateheza.

— Neka čitava zajednica sudjeluje u samom slavlju na dan dijeljenja potvrde kako bi slavljenje ovog sakramenta postalo blagdan čitave župe.

— Primjerom kršćanskog života neka zajednica učvršćuje krizmanike u njihovom svjedočenju vjere, te uključuje krizmanike u apostolat.

5. Dijeljenje sakramenta potvrde

— Redovito je to biskup, a kod odraslih novokrštenika njegov delegat ili ovlašteni krstitelj (*Red potvrde*, br. 7b).

IV. PRVA PRIČEST — EUHARISTIJA

U našoj sadašnjoj pastoralnoj praksi sakrament pomirenja i prve svete pričesti kod onih koji su kršteni kao djeca obavlja se prije potvrde. »Ni jedna se kršćanska zajednica ne može izgrađivati ako nema svoj korijen u svetkovanju presvete Euharistije...« (PO 6).

Djeca mogu doživjeti smisao sakramenta pomirenja. Taj sakrament treba osobito iskoristiti kao pojedinačno duhovno vodstvo kroz koje se razvija osjećaj za dobro i zlo i za usvajanje Krista kao moralnog uzora. Sakrament pomirenja mora prethoditi prvoj pričesti.

Pouka djece o eklezijalnom i žrtvenom karakteru euharistije neka bude primjerena dječjoj dobi. Kompletna inicijacija u euharistiji može se obilježiti jednom pripremljenom svjesnijom euharistijom nakon svete potvrde.

1. Uvjeti za prvu pričest

— Dob za prvu pričest neka budu početni razredi osnovne škole, ali kod djece iz dobrih kršćanskih obitelji može biti i ranija.

— Neka djeca budu poučena o osnovnim istinama kršćanske vjere i početno uvedena u kršćanski život. Pozitivne odluke Crkve, osobito s obzirom na razlikovanje običnog kruha od euharistije nisu stroge pa ih valja obdržavati.

2. Uloga obitelji

— Neka svećenici uznastoje da roditelji pripomognu obiteljskom katehezom u pripravi na prvu pričest.

— Neka roditelji imaju učešća u samom slavljenju prve pričesti sudjelovanjem zajedno s djecom na sv. misi i pričesti.

— Čestim primanjem euharistije kao i redovitim sudjelovanjem na misi roditelji pružaju djeci nenadoknadivo svjedočanstvo o značenju ovog sakramenta u životu kršćanina.

3. Priprava na prvu pričest

— Neka se pripravnici na prvu pričest označe jednim liturgijskim skupom pred zajednicom.

— Kod priprave na prvu pričest neka se svećenici posluže prikladnim priručnicima.

4. Uloga župske zajednice

— Neka čitava zajednica sudjeluje u primanju kandidata za prvu pričest.

— Zajedničko sudjelovanje u samom slavlju prve pričesti djeci posvešćuje kršćansko zajedništvo koje se ostvaruje euharistijom.

5. Liturgijsko slavlje prve pričesti

— Najprikladnije mjesto za prvu pričest je župna crkva gdje je u većini slučajeva obavljeno i krštenje.

— Neka se prigodom prve pričesti i nadalje obavi obnova krsnih obećanja.

— Neka se nastoji obaviti slavljenje prve pričesti u odijelima koja su zajednička svima — npr. bijele tunike — ako je moguće.

— Neka se i nadalje zadrži običaj dijeljenja spomen-simbola na prvu pričest.

— Običaj agapa nakon prve pričesti neka se i dalje zadrži i još više označi.

— Nek svećenici nastave s euharistijskim odgojem prvopričesnika kroz sve etape inicijacije. Za odgoj euharistijskog života smatramo prikladnim razne pobožnosti, npr. pobožnost prvih petaka u mjesecu.

Zagreb, 10. listopada 1978.

Biskupi Jugoslavije

MONOGRAFIJA ŽUPE BAJAGIĆ — OBROVAC

Fra Josip Ante Soldo: ŽUPA SV. NIKOLE BAJAGIĆ — OBROVAC, Split 1978, str. 60, »Knjižnica zbornika 'KAČIĆ' — monografije, dokumenti, građa..., br. 2«. Monografija o relativno maloj župi u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Prikazan je zemljopisni položaj, povijest, stanovništvo, privreda, pastoralni rad i građa crkvenih objekata župe koju pastoriziraju franjevci. Ilustrirano. Sažetak na njemačkom jeziku, kazalo osobnih i zemljopisnih imena, trobojna naslovna stranica. — Cijena: broširano 70—din; tvrdo uvezano s ovitkom i zlatotiskom: 100— din. Narudžbe: Uredništvo zbornika »Kačić«, A. Jonića 1, 58230 Sinj.
